

۱۶۷۱۳۸۶

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

# مقدمه‌ای بر اصول و مفاهیم کلی حقوق بین‌المللی کیفری

مؤلف

دکتر علیرضا املائی

عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی شهر

انتشارات بهنامی

۱۳۹۵

|                     |                                                                             |
|---------------------|-----------------------------------------------------------------------------|
| سرشناسه             | : روشن میلانی، علیرضا، ۱۳۵۴ -                                               |
| عنوان و نام پدیدآور | : مقدمه‌ای بر اصول و مفاهیم کلی حقوق بین‌المللی کیفری / مولف علیرضا میلانی. |
| مشخصات نشر          | : تهران: انتشارات بهنامی، ۱۳۹۵.                                             |
| مشخصات ظاهری        | : ۲۸۸ ص.                                                                    |
| شابک                | : 978-600-323-063-7                                                         |
| وضعیت فهرست نویسی   | : فیبا                                                                      |
| یادداشت             | : کتابنامه: ص. ۲۸۶.                                                         |
| موضوع               | : حقوق جزای بین‌الملل                                                       |
| موضوع               | : International criminal law                                                |
| موضوع               | : دادگاه‌های جزایی بین‌المللی                                               |
| موضوع               | : International criminal courts                                             |
| رده‌بندی کنگره      | : KZ ۷۰۰۰/۷م ۱۳۹۵                                                           |
| رده‌بندی دیویی      | : ۴۲۵                                                                       |
| شماره کتابت سی‌لی   | : ۴۴۰۴۵۱۵                                                                   |

## انتشارات بهنامی

خ انقلاب، اول خ اردیبهشت، مسیر - جاوید)، پلاک ۸۶، تلفن ۶۶۴۰۹۹۲۳

\*\*\*

## مقدمه‌ای بر اصول و مفاهیم کلی حقوق بین‌المللی کیفری

دکتر علیرضا میلانی

تیراژ: ۳۰۰

چاپ اول: ۱۳۹۵

صفحه‌آرایی: توکلی

لیتوگرافی: مهران نگار

چاپ: پیام

قیمت: ۲۰۰۰۰ تومان

حق چاپ محفوظ است.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۲۳-۰۶۳-۷

ISBN: 978-600-323-063-7

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

(سوره مبارکه بقره، آیه شریفه ۳۲)

رشته حقوق بین‌الملل کیفری از رشته‌های نسبتاً جدید و نوپای حقوقی است و به همین دلیل بسیاری از اصول حق کیفری شکلی و ماهوی، عمومی و اختصاصی وارد آن رشته حقوقی شده و طبعاً با توجه به ماهیت آن رشته بعضاً با تغییراتی اعمال و اجرا می‌شوند. در مطالعه متون مربوط به حقوق بین‌المللی کیفری گاه تفاوت نظر عمیق حقوقدانان، خواننده را به تعجب وامیدارد و بسط می‌سازد پایه حقوقی نویسندگان مزبور دلیل اصلی این اختلاف نظر است زیرا طبعاً دیدگاه استناد به حقوق بین‌المللی در این حیطه با نقطه نظر حقوق دانان کیفری داخلی متفاوت است. پرداختن به رشته حقوق بین‌المللی کیفری نیازمند به آشنایی قابل قبول به هر دو رشته اصلی حقوق بین‌المللی و حقوق کیفری است تا بتوان امور حقوق کیفری را در زمینه حقوق بین‌المللی و بالعکس بررسی نمود. در هر صورت این رشته حقوقی به سرعت در حال رشد و گسترش بوده و مفاهیم و اصول آن معانی مستقل خود را در طول زمان درمی یابند.

در این مختصر تلاش نگارنده صرفاً معرفی مفاهیم ابتدایی و بنیادین حقوق بین‌المللی کیفری است تا خواننده گرامی را آماده ورود به مباحث تخصصی‌تر گرداند و نهایتاً به بضاعت علمی اینجانب نیز اجازه ورود به حیطه‌ها و حوزه‌های تخصصی مربوطه را نمی‌دهد.

در نگارش این مختصر از منابع متعددی استفاده و در همه موارد ارجاعات لازم داده شده است لکن در طراحی پلان اصلی از تقریرات استاد فرزانه جناب آقای دکتر سید علی آزمایش بیشترین استفاده بعمل آمده که این امر مایه قوت این کار می‌باشد. بدیهی است هر کجا بین نوشته‌های نگارنده و فرمایش و نظرات جناب استاد شباهتی وجود داشته باشد، برداشت مستقیم از بیانات شریف معظم له بوده که در دوران مختلف تحصیل از ایشان فرا گرفته‌ام و به

سبب اینکه جامعه حقوقی تاکنون از موهبت داشتن تألیف یا تصنیف از این عالم فرزانه محروم بوده لذا امکان ارجاع مستقیم میسر نبود و در این وجیز ناچیز بر خود واجب می‌دانم سپاسی ویژه از محضر شریفشان نمایم که همواره افتخار شاگردی ایشان را در مقاطع مختلف تحصیلی داشته و این امر از موجبات مباحث نگارنده می‌باشد و همچنین از تمامی استادان بزرگوارم که از خرمن فضلشان خوشه‌ای چیده‌ام سپاسگزاری می‌نمایم که من لم یشکر المخلوق، لم یشکر الخالق.

در پایان بر روح پر فتوح پدرم درود فرستاده و بر دستان پر مهر مادر فداکارم بوسه می‌زنم و زحمات و نیش‌های همسر دانشمند و مهربانم سرکار خانم اکبری رومنی که خود از دانشیان حقوق است را ارج نهاده و سپاس صمیمی خود را برای ایجاد کانونی آرام و سرشار از مهر و عاطفه تقدیمش می‌کنم.

وَ آخِرُ دَعْوَانَا أَنِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

علیرضا میلانی

## فهرست

|                                                                                     |    |
|-------------------------------------------------------------------------------------|----|
| فصل اول - اصول و مفاهیم عمومی در حقوق بین‌المللی کیفری ماهوی.....                   | ۹  |
| مبحث اول: مفاهیم حقوق بین‌المللی کیفری عمومی.....                                   | ۹  |
| گفتار اول: تعریف حقوق بین‌المللی کیفری.....                                         | ۹  |
| گفتار دوم: اهداف حقوق بین‌المللی کیفری.....                                         | ۱۱ |
| گفتار سوم: مبانی عمومی بین‌المللی کیفری.....                                        | ۱۳ |
| گفتار چهارم: دامع حقوق بین‌المللی کیفری.....                                        | ۱۴ |
| گفتار پنجم: نگاهی عمومی بر عناصر سه گانه جرائم بین‌المللی.....                      | ۱۸ |
| بند اول: عنصر قانونی.....                                                           | ۱۹ |
| بند دوم: عنصر مادی.....                                                             | ۲۳ |
| بند سوم: عنصر معنوی.....                                                            | ۲۵ |
| بند چهارم: جایگاه علل مواجهه و علل افزایش سببیت کیفری در حقوق بین‌المللی کیفری..... | ۲۶ |
| مبحث دوم: حقوق بین‌المللی کیفری اختصاصی.....                                        | ۲۸ |
| گفتار اول: نسل زدایی.....                                                           | ۲۹ |
| گفتار دوم: جنایت علیه بشریت.....                                                    | ۳۴ |
| گفتار سوم: جنایات جنگی.....                                                         | ۳۹ |
| گفتار چهارم: جنگ تجاوز کارانه.....                                                  | ۴۸ |
| فصل دوم - اصول و مفاهیم عمومی در حقوق بین‌المللی کیفری شکلی.....                    | ۵۵ |
| مبحث اول: مفاهیم بنیادین حقوق بین‌المللی کیفری شکلی.....                            | ۵۵ |
| گفتار اول: فرض برانیت.....                                                          | ۵۵ |
| گفتار دوم: قانونی بودن دادگاه و تساوی استخاض در برابر آن.....                       | ۵۷ |
| گفتار سوم: لزوم علنی و حضوری بودن دادرسی.....                                       | ۵۷ |
| بند اول: علنی بودن دادرسی بین‌المللی کیفری.....                                     | ۵۷ |
| بند دوم: حضوری بودن محاکمات در دادرسی‌های بین‌المللی کیفری.....                     | ۵۹ |
| گفتار چهارم: مستقل و بی‌طرف بودن دادگاه و دادرسان.....                              | ۵۹ |
| گفتار پنجم: عدم اطاله دادرسی و لزوم دو درجه‌ای بودن دادرسی‌ها.....                  | ۶۰ |

|     |                                                                              |
|-----|------------------------------------------------------------------------------|
| ۶۱  | گفتار ششم: داشتن حق سکوت، وکیل و مترجم                                       |
| ۶۲  | گفتار هفتم: عدم پذیرش مرور زمان                                              |
| ۶۴  | مبحث اول: تاریخچه تاسیس، مبانی و جایگاه دیوان بین‌المللی کیفری               |
| ۶۴  | گفتار اول: تاریخچه تشکیل دیوان بین‌المللی کیفری                              |
| ۶۸  | گفتار دوم: مبانی تشکیل دادگاه‌های بین‌المللی کیفری                           |
| ۷۲  | گفتار سوم: جایگاه دیوان بین‌المللی کیفری در نظام حقوق بین‌المللی کیفری       |
| ۷۴  | مبحث دوم: اصول حاکم بر فرآیند تعقیب و رسیدگی در دیوان                        |
| ۷۵  | گفتار اول: تشکیلات دیوان بین‌المللی کیفری                                    |
| ۷۶  | گفتار دوم: صلاحیت دیوان بین‌المللی کیفری                                     |
| ۸۱  | گفتار سوم: آیین دادرسی به معنای خاص (صلاحیت تکمیلی و قابلیت پذیرش)           |
| ۸۳  | بند اول: صلاحیت تکمیلی                                                       |
| ۸۵  | بند دوم: قابلیت پذیرش                                                        |
| ۸۹  | گفتار چهارم: سوابق و سوابق در دیوان بین‌المللی کیفری                         |
| ۹۰  | بند اول: نحوه سرعت به تعقیب توسط دادستان                                     |
| ۹۵  | بند دوم: منابع مورد بحقت دادستان                                             |
| ۹۷  | بند سوم: اختیارات دادستان در تعقیب                                           |
| ۹۷  | بند چهارم: نظارت بر امر تعقیب در دیوان بین‌المللی کیفری                      |
| ۹۸  | بند پنجم: اتمام تحقیقات مقدماتی                                              |
| ۱۰۱ | گفتار پنجم: رسیدگی بدوی در دیوان بین‌المللی کیفری                            |
| ۱۰۱ | بند اول: دادگاه بدوی و نحوه رسیدگی به اتهامات                                |
| ۱۰۳ | بند دوم: ادله اثبات دعوی در دیوان بین‌المللی کیفری                           |
| ۱۰۵ | بند سوم: جبران خسارت                                                         |
| ۱۰۷ | گفتار ششم: تجدید نظر از احکام صادره و اعاده دادرسی در دیوان بین‌المللی کیفری |
| ۱۰۹ | گفتار هفتم: تحویل، استرداد و معاضدت‌های قضایی در دیوان بین‌المللی کیفری      |
| ۱۰۹ | بند اول: استرداد مجرمین و متهمین                                             |
| ۱۱۰ | بند دوم: تشخیص تقدم درخواست‌های استرداد                                      |

|     |                                                 |
|-----|-------------------------------------------------|
| ۱۱۴ | پیوست‌ها                                        |
| ۱۱۴ | پیوست شماره یک: اساسنامه دیوان بین‌المللی کیفری |
| ۱۹۸ | پیوست دوم: آیین نامه دادرسی و ادله              |